

Brüssel, 3. oktoober 2025
(OR. en)

9205/25

LIMITE

JAI 647
MIGR 183
COMIX 150

IS
LI
CH
NO

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0059(COD)

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Eesistujariigi dokument, mis käsitleb teiste liikmesriikide tagasisaatmisotsuste vastastikust tunnustamist

Viimastel aastatel on meie tegevuskavas olnud tähtsal kohal tõhusam tagasisaatmispoliitika. Jätkuvalt on oluline tagada, et meil oleks tõhusalt toimiv poliitika ja et me suudaksime suurendada ELi kolmandatesse riikidesse tagasi saatmise arvu, nii et meie ühiskond saaks usaldada valitsuste suutlikkust rännet hallata ja suunata ressursse rahvusvahelist kaitset vajavatele isikutele. Tõhus tagasisaatmispoliitika saadab selge sõnumi ka kõigile kolmandate riikide kodanikele, kellel ei ole kaitsevajadust, pärssides nende huvi võtta ette ohtlikku teekonda Euroopa Liitu, ning aitab ära hoida inimeste elu ohtu seadmise.

Tõhusa tagasisaatmispoliitika saavutamiseks ei ole kiiret lahendust. See on keeruline ja aeganõudev protsess, mis hõlmab mitmeid organeid/ametiasutusi nii liikmesriikides kui ka kolmandates riikides.

Tõhusa tagasisaatmispoliitika saavutamiseks vajame eelkõige ajakohast õigusraamistikku, mis peaks vastama liikmesriikide vajadustele ning võimaldama meil tagasisaatmisi kiiresti ja tõhusalt ellu viima. Euroopa Komisjon on kuulda võtnud meie juhtide üleskutset kiiresti koostada tagasisaatmist käsitleva õigusakti ettepanek, mis esitati märtsis. Pärast seda on meie eksperdid tegusalt arutanud komisjoni ettepanekut võtta vastu tagasisaatmismäärus, millega loodaks ELi ühine tagasisaatmissüsteem, ning kindlustanud, et kõnealuse määruse sätted võimaldaksid ametiasutustel tagasisaatmisi kiiresti ja tõhusalt ellu viia.

Ettepanek on väga keeruline ja üksikasjalik ning selle arutamine on aeganõudev. Sellegipoolest usume, et on hädavajalik kehtestada ajakohastatud ja tänapäevased õigusnormid ebaseaduslikult liidus viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks. Oleme veendunud, et tänu oma otsusekindlusele teha selles valdkonnas kõvasti tööd ja tänu liikmesriikide jätkuvatele jõupingutustele saame Taani eesistumisperioodi lõpuks esitada kavandatava tagasisaatmismääruse kohta oma seisukoha. Loodame, et liikmesriigid toetavad seda ambitsioonikat püüdlust.

Kavandatav tagasisaatmismäärus toob kaasa mitmesugused uuendused. Justiits- ja siseküsimuste nõukogu eelseisval oktoobri istungil peetaval arutelul soovime keskenduda ühele olulisele uuendusele – teiste liikmesriikide väljastatud tagasisaatmisotsuste kavandatav kohustuslik vastastikune tunnustamine.

Vastastikune tunnustamine

Viimastel aastatel on vastastikuse tunnustamise küsimus tõstatatud kõrgeimal tasandil, kui Euroopa Ülemkogu kutsus liikmesriike üles tunnustama üksteise tagasisaatmisotsuseid¹. Vastastikune tunnustamine ei ole uus vahend ja selles lepidi vabatahtliku vahendina kokku juba 2001. aastal. Arutelusid selle vahendi üle alustati esimest korda uuestisõnastatud tagasisaatmisdirektiivi käsitlevate nõukogu volituste raames 2018.–2019. aastal. Nõukogu volitustesse lisati selle vahendi kohta mõned rangemad sätted, kuid mõned liikmesriigid väljendasid kahetsust, et uuestisõnastatud versioonis puudus tagasisaatmisotsuste vastastikusele tunnustamisele sisuline lahendus.

Oma tagasisaatmismääruse ettepanekus tõhustas komisjon vastastikust tunnustamist märkimisväärselt, muutes teiste liikmesriikide tehtud tagasisaatmisotsuste tunnustamise pärast üleminekuperioodi kohustuslikuks. Komisjon peab kohustuslikku vastastikust tunnustamist komisjoni kavandatava Euroopa ühise tagasisaatmissüsteemi üheks põhikomponendiks.

Komisjoni eesmärk on, et kohustuslik vastastikune tunnustamine saadaks mitte ainult kõigile ebaseaduslikult liidus viibivatele kolmandate riikide kodanikele, vaid ka meie endi kodanikele selge sõnumi, et kui ühes liikmesriigis on tehtud tagasisaatmisotsus, rakendatakse seda kogu Schengeni alal. Komisjoni sõnul peaks see ka takistama põgenemist ja pärssima teisest rännet, mis on endiselt oluline probleem, ning edendama vabatahtlikku tagasipöördumist. Praktilise poole pealt peaks vastastikune tunnustamine, mida hõlbustab Euroopa tagasisaatmiskorraldus, mis komisjoni sõnul täiendab riiklike tagasisaatmisotsuseid ja hõlmab nende põhielemente, tagama menetluskorra lihtsustamise, vältima dubleerimist ja võimaldama liikmesriikidel tagasisaatmisprotsessi mitte nullist alustada, vaid hakata menetlema seda hetkest, mil nad tagasisaatmisotsuse täitmisele pööravad.

¹ Nt Euroopa Ülemkogu 9. veebruari 2023. aasta järeldused, 1/23.

Integratsiooni, rände- ja väljasaatmise töörühma (IMEX, väljasaatmine) koosolekul kavandatava tagasisaatmismääruse üle peetud aruteludel juhtisid paljud liikmesriigid tähelepanu paindlikkuse vajadusele ja halduskoormuse ohule, seda ka vastastikuse tunnustamise ja Euroopa tagasisaatmiskorralduse puhul. Paljud liikmesriigid usuvad, et erinevad õiguslikud, praktilised ja tegevusalased probleemid viivad olukorrani, kus riikliku tagasisaatmisotsuse väljastamine teise liikmesriigi väljastatud otsuse tunnustamise asemel oleks kiirem, tõhusam ja vähem koormav.

Eesistujariik mõistab, kui oluline on signaal, mida saadaks tagasisaatmisotsuste kohustuslik vastastikune tunnustamine, kuid ta kuulab ka liikmesriikide tungivat üleskutset tagada paindlikkus. Usume, et seda on võimalik saavutada, tehes teatavad muudatused komisjoni kavandatavatesse, kohustuslikku vastastikust tunnustamist reguleerivatesse sätetesse.

Seetõttu on eesistujariik oma kompromissettepanekusse lisanud kohustusliku vastastikuse tunnustamisega seotud *täiendavaid erandeid*. Eelkõige, kui leitakse, et uue tagasisaatmisotsuse väljastamine tooks kaasa kiirema ja tõhusama tagasi- või väljasaatmise, peaks liikmesriikidel olema lubatud kasutada seda lahendust kiire tagasisaatmise tagamiseks. See kehtib ka juhul, kui kolmanda riigi kodanik viiakse Schengeni piirieskirjade artikli 23a või kahepoolsete lepingute või kokkulepete kohaselt üle teise liikmesriiki. Kompromissettepanekus selgitatakse lisaks, et hõlmatud ei ole Dublini määruse kohased juhtumid.

Lisaks *tuleks liikmesriikidele anda rohkem aega, enne kui vastastikune tunnustamine muutub kohustuslikuks*, et tagada selle olulise sammu parem ettevalmistamine. Vastastikune tunnustamine muutub kohustuslikuks kolme aasta (mitte komisjoni väljapakutud ühe aasta) möödudes pakti kohaldamise algusest.

Eesistujariigi kompromissettepaneku **muude elementide** hulgas on Euroopa tagasisaatmiskorralduse mittekohustuslikuks muutmine, kajastades seeläbi liikmesriikide muret seoses tarbetu halduskoormuse vältimisega, ning tagasisaatmisega seotud kulude tagasimaksmise keeruka hüvitamismehhanismi kaotamine teise liikmesriigi väljastatud tagasisaatmisotsuse rakendamisel.

Need elemendid **peaksid tagama ka vajaliku paindlikkuse**, mida liikmesriigid soovivad.

Meie ettepanek, et **komisjon vaataks tulevikus läbi kohustusliku vastastikuse tunnustamise tõhususe** ja et olemas oleks võimalus kavandada sihipäraseid muudatusi, peaks aitama meil luua tulevikukindla mehhanismi.

Eesistujariik usub, et kõik eespool nimetatud elemendid, mis annavad liikmesriikidele täiendava paindlikkuse, peaksid võimaldama meil lähitulevikus saavutada tagasisaatmisotsuste kohustusliku vastastikuse tunnustamise Euroopa Liidus, mis saadaks selge sõnumi, et tagasisaatmist ei saa vältida üksnes teise liikmesriiki põgenemisega, ning samal ajal tagaks võimalikult kiire tagasisaatmise. See on ka määruse üks selliseid aspekte, kus on oluline, et liikmesriigid näitaksid üles kompromissivalmisolekut, et ettepanekuga saaks edasi liikuda.

Oktoobris toimuval justiits- ja siseküsimuste nõukogu istungil palutakse ministritel leppida kokku eespool kirjeldatud lahendus teiste liikmesriikide väljastatud tagasisaatmisotsuste kohustusliku vastastikuse tunnustamise saavutamiseks.

Ministritel palutakse samuti esitada oma seisukohad kohustusliku vastastikuse tunnustamise täiendavate erandite ulatuse ja laadi kohta, et leida õige tasakaal vastastikuse tunnustamise täieliku potentsiaali saavutamise ja paindlikkuse säilitamise vahel.